

nationale ombudsman

Rapport

Opmerking door politieagent is niet discriminerend

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de politie-eenheid Noord-Holland deels gegrond.

Inhoudsopgave

Wat is de klacht?	3
Wat ging er aan de klacht vooraf?	3
Wat was de oorspronkelijke klacht?	3
Welke reactie kwam er op de klacht?	4
Nieuw standpunt politiechef	5
Klacht bij de Nationale ombudsman	6
Informatie van de politie over de bejegening van de heer Arslan tijdens zijn aanhouding	6
Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?	7
Conclusie	9

Wat is de klacht?

De heer Arslan¹ klaagt over de bejegening door de politie-eenheid Noord-Holland tijdens zijn aanhouding en zijn verblijf op het politiebureau. Hij klaagt er in bij het bijzonder over dat een agent tegen hem heeft gezegd: *"je woont hier al dertig jaar en je weet niet eens waar je duim zit"*. Door die opmerking en wat er verder die dag gebeurde, voelt hij zich gediscrimineerd.

Uit eigen beweging onderzoekt de ombudsman ook het proces van de klachtbehandeling door de politie.

Wat ging er aan de klacht vooraf?

Op dinsdag 8 mei 2018 rond tien uur 's ochtends werd de politie gebeld door de echtgenote van de heer Arslan. De politie kwam naar aanleiding van de melding naar het huisadres van de heer Arslan. De heer Arslan was op dat moment niet meer thuis. Zijn echtgenote vertelde tegen de agenten dat haar man haar tegen haar oog had geslagen en haar keel had dichtgeknepen. De agenten zagen dat de vrouw een bloedpuntje op haar oogbol had en dat het rondom haar oog rood was. Ook zagen de agenten dat de vrouw op haar rechterwang een schram had. De agenten belden de heer Arslan en vroegen hem om terug naar huis te komen. Hierop kwam hij naar huis. De politieagenten vroegen aan de heer Arslan wat er was gebeurd. Hij antwoordde dat er niets was gebeurd. De politie besloot de heer Arslan aan te houden op grond van mishandeling van zijn echtgenote, op basis van haar verklaring en het letsel dat zij had. De politie bracht hem over naar het politiebureau. De heer Arslan moest op het politiebureau zijn vingerafdrukken afgeven. Daarnaast werd hij verhoord door de politie. Hij mocht diezelfde dag om tien uur 's avonds naar huis.

Wat was de oorspronkelijke klacht?

Op 11 mei 2018 diende de heer Arslan een klacht in bij de politie. De heer Arslan klaagde erover dat de politie hem na zijn aanhouding in de politieauto en op het politiebureau onbehoorlijk behandelde en discrimineerde. Hij stelde dat hij werd geboeid door politieagent A, terwijl hij zich niet verzette. De heer Arslan klaagde erover dat A de handboeien te strak had omgedaan. Nadat politieagent A de handboeien afdeed, zag hij dat hij rode strepen op zijn polsen had. Volgens de heer Arslan zaten de boeien op een gevoelige en gevaarlijke plek. Ook zei politieagent A volgens de heer Arslan in de politieauto op weg naar het politiebureau dat hij "zijn kop eraf zou hakken als hij niet zou luisteren en over discriminatie zou praten". Toen de heer Arslan tegen de agent zei dat hij een klacht ging indienen, antwoordde hij "die doen toch niets", stelt de heer Arslan. Hij concludeerde dat de agenten hem tijdens zijn aanhouding, door hem de handboeien om te doen, belachelijk wilden maken terwijl hij rustig en meewerkend was. Hij meent dat hij wel behoorlijk was behandeld als hij een burger zou zijn geweest met een blanke huidskleur.

De heer Arslan moest op het bureau zijn vingerafdrukken afgeven. Hij vertelde politieagent B dat hij al dertig jaar in Nederland woonde, maar nog niet eerder zo slecht behandeld was. Toen hij niet direct zijn duim gaf, reageerde B: *"je woont hier al dertig jaar en je weet niet eens waar je duim zit"*. De heer Arslan vindt deze uitspraak van B discriminerend. Volgens hem wordt door B met deze uitspraak een direct verband gelegd tussen zijn migratie naar Nederland en daarmee zijn afkomst enerzijds, en zijn intellect anderzijds. Dat politieagent B twee zaken als intellect en afkomst aan elkaar koppelt en een negatieve en denigrerende uitspraak doet, maakt dat het volgens hem een discriminerende uitspraak is.

Dat er volgens de heer Arslan sprake was van discriminatie, werd voor hem bevestigd door de houding van de politie tijdens zijn verdere verblijf op het politiebureau. Hij heeft suikerziekte en gebruikt daarvoor medicijnen. Hij vertelde verschillende agenten meerdere keren dat hij duizelig was en dat hij een arts wilde zien, maar dat werd hem geweigerd. Volgens hem lagen zijn medicijnen op het politiebureau in zijn tas, maar

¹ Dit is een fictieve naam.

kreeg hij de medicijnen niet. Ook stelt hij dat hij gedurende de twaalf uur dat hij vastzat slechts één keer te eten kreeg. Op zijn verzoek om naar de wc te mogen werd door de agenten pas laat gereageerd.

Welke reactie kwam er op de klacht?

Omdat de heer Arslan aangifte wilde doen tegen de politieagenten, schortte de politie de klachtbehandeling tijdelijk op in afwachting van de afhandeling van de aangifte. Op 24 mei deed de heer Arslan aangifte van mishandeling en discriminatie tegen politieagent A. Het ging hier om het omdoen van de handboeien door politieagent A. Het Openbaar Ministerie (OM) besloot geen vervolging in te stellen tegen politieagent A. Volgens het OM was A bevoegd om de handboeien aan te leggen en was er geen sprake van discriminatie. Het OM wees de heer Arslan op de mogelijkheid om een 'artikel 12 Wetboek van Strafvordering procedure' te starten als hij het niet eens was met de beslissing van het OM.² De heer Arslan heeft hier geen gebruik van gemaakt. Hij vroeg de politie de behandeling van zijn klacht over discriminatie door te politie tijdens zijn aanhouding en op het politiebureau voort te zetten.

Verklaringen van de politieagenten

De betrokken politieagenten hebben tijdens de interne klachtbehandeling bij de politie verklaringen afgelegd. Politieagent A verklaarde dat hij de heer Arslan in de politieauto heeft overgebracht naar het politiebureau. A hoorde de heer Arslan in de auto zeggen "*jullie hebben mij aangehouden omdat ik een kleurtje heb*". Daarop heeft A gezegd dat hij 'deze discriminatiekaart niet moet trekken' en dat hij is aangehouden op verdenking van huiselijk geweld. De heer Arslan reageerde hier volgens A boos op. Volgens A was hij al boos, omdat hij met handboeien naar buiten moest. Dat boze gedrag zette zich volgens A voort in de auto tijdens het overbrengen naar het politiebureau. Tot slot benadrukt A dat hij absoluut niet heeft gezegd dat hij de kop van de heer Arslan eraf zou hakken.

Politieagent B verklaarde dat hij commotie uit de kamer hoorde komen waar de vingerafdrukken worden afgenomen. B trof vervolgens zijn collega aan die vingerafdrukken probeerde af te nemen van de heer Arslan. De heer Arslan riep volgens B meerdere malen dat hij al dertig jaar in Nederland woonde en gaf de politie te kennen dat hij vond dat hij gediscrimineerd werd. Politieagent B verklaarde dat de heer Arslan op allerlei manieren een bevestiging hiervan probeerde uit te lokken. De heer Arslan werkte volgens B niet mee met het afnemen van de vingerafdrukken. Volgens B vroeg zijn collega meerdere malen of hij zijn duim wilde neerleggen op het apparaat waar de vingerafdrukken worden afgenomen. Uiteindelijk legde de heer Arslan zijn pinken neer in plaats van zijn duimen. B verklaarde dat hij toen zei: "*Als u al dertig jaar in Nederland woont dan weet u toch ook wel waar uw duimen zitten? Werkt u alstublieft mee*". Het was volgens B een reactie op het gedrag van de heer Arslan en hetgeen hij riep.

Bemiddelingsgesprek tussen de heer Arslan en de politie

Op 17 mei 2019 vond een bemiddelingsgesprek plaats tussen de heer Arslan en de politie. Bij dat gesprek waren de klachtbehandelaar, de teamchef van de betrokken agenten en de heer Arslan aanwezig. De heer Arslan vertelde dat hij vond dat politieagent A loog in het proces-verbaal van bevindingen dat de agenten hadden opgemaakt. De heer Arslan stelde dat hij niet agressief was op het moment dat hij werd aangehouden, terwijl dit wel vermeld stond in het proces-verbaal. Vervolgens werd er gesproken over de zienswijze van de betrokken politieagenten. De teamchef legde uit dat hij begrip had voor de emoties van de heer Arslan van destijds. Daarnaast vroeg hij aan de heer Arslan waarom hij zijn vingerafdrukken niet wilde geven. Uit het gespreksverslag blijkt dat hierna de sfeer tijdens het gesprek omsloeg. Uit het gespreksverslag komt naar voren dat de heer Arslan hierna de vragen van de teamchef niet meer wilde beantwoorden. Omdat de teamchef het gedrag van de heer Arslan respectloos vond, beëindigde de teamchef het gesprek.

² Als een burger het niet eens is met het besluit van de officier van justitie om de verdachte niet te vervolgen, dan kan hij bij het Gerechtshof beklag aantekenen op grond van artikel 12 Wetboek van Strafvordering. Dit wordt een artikel 12 Sv-procedure genoemd. Als het Gerechtshof besluit dat de sepotbeslissing terecht is genomen, wordt de zaak definitief gesloten.

Klacht over het bemiddelingsgesprek

De heer Arslan diende bij de politie een klacht in over het bemiddelingsgesprek. Volgens de heer Arslan werd er onvoldoende naar hem geluisterd tijdens het gesprek en werd hij onfatsoenlijk behandeld. Ook liet hij weten dat hij er grote moeite mee had dat tegen de betrokken politieagenten geen maatregelen werden genomen.

Standpunt politiechef

De politiechef vroeg de klachtencommissie van de politie om hem te adviseren over de klacht van de heer Arslan. De politiechef gaf vervolgens geen oordeel over de bejegening door politieagent B, omdat hij meende dat dit onderdeel van de klacht al onderwerp van onderzoek was door het OM.

Daarnaast oordeelde de politiechef het volgende. De politiechef merkte op dat de heer Arslan als arrestant was overgeleverd aan de zorg van de politie. De politie diende zich in te zetten voor de zorg van de heer Arslan en hem naar behoren te behandelen. Het was volgens de politiechef dan ook kwalijk te noemen dat hem medische zorg is onthouden toen hij daar om vroeg. Daarvoor bood de politiechef zijn welgemeende excuses aan. Het basisteam heeft het leermoment ter harte genomen om herhaling hiervan te voorkomen. Op het moment dat een arrestant diabetes heeft en duizelig is, moet er in de toekomst altijd een arts gewaarschuwd worden. Daarmee is het klachtelement goed opgepakt en geborgd in de organisatie, aldus de politiechef. De politiechef achtte de klacht van de heer Arslan hierover gegrond.

Over de klachtbehandeling merkte de politiechef het volgende op. Een bemiddelingsgesprek is een goed middel ter normalisering van het contact. Een dergelijk gesprek is bedoeld om inzicht te geven in ieders situatie en daarmee begrip voor elkaar op te brengen, aldus de politiechef. Voor het goede gesprek is wederzijds begrip belangrijk. Naar het oordeel van de politiechef was de opstelling van de heer Arslan mede bepalend voor het verloop van het gesprek. Volgens de politiechef was er geen sprake van ongepast gedrag door de teamchef zoals de heer Arslan dit stelde. De politiechef vond de klacht hierover dan ook ongegrond.

De politiechef schreef verder dat hij zag dat er tijdens de eerste fase van de klachtbehandeling dingen niet goed waren gegaan. Zo had de politie het klachtelement over de zorg door de politie op het politiebureau volgens de politiechef achteraf gezien al meteen kunnen behandelen. Dit punt is ook onderwerp van gesprek geweest binnen de afdeling Veiligheid, Integriteit en Klachten van de politie.

De leerpunten over de klachtbehandeling door de politie zijn volgens de politiechef ter harte genomen. Dit betekent dat de politie in de toekomst de klachtpunten die al opgepakt kunnen worden, gelijk in behandeling neemt.

Nieuw standpunt politiechef

Op 23 oktober 2020 diende de heer Arslan een klacht in bij de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman vroeg op 4 januari 2021 de politie nogmaals naar een van de klachtonderdelen te kijken. Het viel hem namelijk op dat de politie niets had gezegd over de mogelijk discriminerende opmerking door B.

Op 5 maart 2021 ontving de heer Arslan een brief waarin de politie alsnog een oordeel gaf over de klacht over de uitspraak van politieagent B. In de brief schreef de politie dat zij ten onrechte eerder oordeelde dat de opmerking al onderwerp was van onderzoek door het OM. Dat klopte niet; het onderzoek door het OM ging over agent A. Hiervoor bood de politie haar oprechte excuses aan.

De politiechef vroeg de klachtencommissie om advies over de uitspraak van politieagent B. De commissie stelde dat hier gezien de context geen sprake was van discriminatie. Volgens de commissie was de heer Arslan zelf degene die zei dat hij al dertig jaar in Nederland was. Volgens de commissie reageerde de politieagent met de door hem gemaakte opmerking op die mededeling. De opmerking hield volgens de commissie geen verband met onderscheid op grond van etnische achtergrond, ras, cultuur of geloofsovertuiging. Volgens de commissie was de opmerking niet beledigend voor een groep mensen. De

opmerking gaf volgens de commissie evenmin aanleiding voor de conclusie dat de heer Arslan ten opzichte van een willekeurige andere arrestant anders is behandeld. Wel was de commissie van oordeel dat de betrokken ambtenaar met zijn opmerking niet professioneel handelde.

De politiechef nam het oordeel van de commissie over. De politiechef was met de commissie van mening dat de opmerking geen discriminatoir karakter had en achtte de klacht ongegrond. Wel vond de politiechef dat een dergelijke opmerking niet bijdroeg aan de de-escalatie van de situatie en dat de agent niet professioneel had gehandeld.

De politiechef zou het oordeel delen met de teamleiding en erop toezien dat de bejegening werd besproken met de betrokken agent, schreef hij.

Klacht bij de Nationale ombudsman

De heer Arslan is het niet eens met het oordeel van de politiechef. Hij vraagt de Nationale ombudsman te oordelen of de uitspraak van politieagent B discriminerend en onprofessioneel is. Het gaat volgens hem niet om een geïsoleerde uitspraak, maar om een uitspraak binnen de context van zijn behandeling door de politie die dag. Hij vraagt de ombudsman ook om andere aspecten van de zaak mee te wegen; de bejegening door A in de politieauto, geen medicijnen, geen arts, één keer eten in twaalf uur en de late reactie van de politie op zijn verzoek om naar het toilet te mogen.

De strafzaak tegen hem is geseponeerd, zo liet hij verder weten.

Informatie van de politie over de bejegening van de heer Arslan tijdens zijn aanhouding

Over de andere aspecten waarover de heer Arslan klaagt, heeft een medewerkster van de Nationale ombudsman informatie opgevraagd bij de politie. De politie legde uit dat zij niets heeft vastgelegd over de verzorging van de heer Arslan, dus ook niet over de voeding die hij kreeg en het toiletgebruik. Het is volgens de politie niet meer mogelijk de registratie te bekijken waarin staat welke agenten de heer Arslan hebben verzorgd. Daarvoor is de gebeurtenis te lang geleden. Omdat niet kan worden achterhaald welke agenten hierbij betrokken waren, is het volgens de politie ook niet meer mogelijk dit na te vragen bij de betreffende agenten.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Over de bejegening door de politie

Waarom toetst de Nationale ombudsman de gedragingen van de politie?

De ombudsman toetst de klacht aan het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Artikel 1 Grondwet biedt een belangrijke basis voor de bestrijding van discriminatie. Het discriminatieverbod houdt voor bestuursorganen in dat zij geen onderscheid mogen maken naar godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook. In dit artikel staat het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod geformuleerd. Dit brengt met zich mee dat ambtenaren bij hun optreden personen op grond van hun uiterlijk en/of afkomst niet in negatieve zin anders mogen behandelen dan andere personen. Ook de schijn van een dergelijk optreden dient te worden vermeden. Burgers mogen verwachten dat een ambtenaar altijd stilstaat bij de vraag hoe de situatie voor de burger is. Het is aan de ambtenaar om signalen serieus te nemen, te luisteren en te de-escaleren.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman over de bejegening door de politie?

De kern van de klacht van de heer Arslan is een opmerking die politieagent B op het politiebureau tegen hem maakte. Volgens de heer Arslan was die opmerking discriminerend.

De precieze bewoordingen die politieagent B heeft gebruikt, staan niet vast. Wel is voldoende komen vast te staan dat B met zijn opmerking aanhaakte bij wat de heer Arslan had gezegd, te weten dat hij al dertig jaar in Nederland woonde. En dat de opmerking werd gemaakt omdat de heer Arslan bij het afnemen van vingerafdrucken in plaats van zijn duimen, zijn pinken gaf.

Volgens de heer Arslan gaat het niet om een geïsoleerde opmerking van B, maar spelen ook andere aspecten in zijn zaak een rol; de bejegening door A in de politieauto, geen medicijnen, geen arts, één keer eten in twaalf uur en de late reactie van de politie op zijn verzoek om naar het toilet te mogen. De heer Arslan stelt verder dat hij op het moment dat hij werd aangehouden maar ook op het politiebureau meewerkend was. Volgens de politie werkte de heer Arslan juist niet goed mee tijdens zijn aanhouding en op het politiebureau. De politie stelt dat zij meerdere malen vroeg of hij zijn duim wilde neerleggen op het apparaat waar de vingerafdrucken worden afgenomen, maar dat hij steeds zijn pinken neerlegde.

Wat de bejegening door A betreft: voor de ombudsman is onvoldoende komen vast te staan dat sprake was van discriminatie. Het OM heeft eerder vastgesteld dat politieagent A de heer Arslan niet discrimineerde door hem de handboeien om te doen; dat is voor de ombudsman een gegeven. Dat er tijdens de rit in de politieauto een onrustige situatie was, staat vast. Wat hiervan precies de oorzaak is geweest, kan de ombudsman niet vaststellen. Ook hoe het verder op het politiebureau precies is gegaan met het eten en toiletbezoek is niet meer te achterhalen. Wat wel vaststaat is, dat de medische zorg voor de heer Arslan op het bureau onvoldoende was.

Dat de heer Arslan zich niet goed behandeld voelde die dag door de politie en dat hij deze gebeurtenissen daarom betreft bij het gevoel dat hij gediscrimineerd werd, kan de ombudsman begrijpen. Of dat wat verder die dag gebeurde op enige wijze van invloed is geweest op wat politieagent B tegen de heer Arslan zei en wat die opmerking betekende, is overigens nog wel de vraag. Politieagent B was immers alleen aanwezig bij het afnemen van de vingerafdrucken; volgens eigen zeggen liep hij de kamer binnen omdat er commotie was. Wel kan de gang van zaken die dag er natuurlijk aan hebben bijgedragen dat de opmerking van B verkeerd viel bij de heer Arslan en zijn indruk versterkte dat zijn afkomst een rol speelde. Maar dat maakt nog niet dat de opmerking van B ook daadwerkelijk discriminerend was.

De ombudsman gaat ervan uit dat de opmerking van B voortkwam uit het gesprek dat er tussen de politie en de heer Arslan aan deze opmerking voorafging. B gebruikte de opmerking van de heer Arslan als bruggetje

om de heer Arslan aan te spreken op zijn gedrag. Uit de opmerking van B blijkt volgens de ombudsman ook dat B inschatte dat de heer Arslan wel degelijk wist wat er van hem werd gevraagd en dat de politieagent heeft willen duidelijk maken dat hij zich onnodig onwelwillend opstelde.

Gezien de inhoud van de opmerking van politieagent B en het gesprek dat aan de opmerking voorafging tussen de politie en de heer Arslan, oordeelt de ombudsman dat er geen sprake was van een discriminerende opmerking door B. De klacht over discriminatie door de politie en in het bijzonder door agent B is daarom ongegrond. Wat er verder die dag gebeurde, geeft geen aanleiding om daar anders over te denken.

Over de klachtbehandeling

Waarom toetst de Nationale ombudsman de klachtbehandeling door de politie?

De Nationale ombudsman toetst deze klacht aan het behoorlijkheidsvereiste van 'luisteren naar de burger'. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid actief naar de burger luistert, zodat deze zich gehoord en gezien voelt. Dat geldt in het bijzonder voor de wijze waarop overheidsinstanties omgaan met klachten over de eigen dienstverlening. De Nationale ombudsman heeft in zijn rapport 'Verkleurde beelden' een kader gegeven voor de behandeling van klachten over etnisch profileren. Dit rapport geeft ook handvatten bij klachten over discriminatie. Het gaat er in ieder geval om de burger serieus te nemen en het verhaal achter de klacht daadwerkelijk te willen leren kennen. Instanties moeten open en nieuwsgierig willen onderzoeken wat er gebeurd is en hoe dat heeft kunnen gebeuren. Is gedegen onderzoek gedaan? Daarbij is het belangrijk om waardevrij naar het verhaal van de burger te luisteren.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman over het proces van de klachtbehandeling?

De ombudsman is met de politiechef van oordeel dat de eerste fase van de klachtbehandeling door de politie beter had gekund. De ombudsman vindt het van belang dat er een goede analyse van de klacht plaatsvindt. En dat samen met de burger wordt verkend waar de klacht over gaat. De politie schortte de klachtbehandeling in mei 2018 tijdelijk op in afwachting van de afhandeling van de aangifte van de heer Arslan tegen politieagent A. De politie had echter daarvoor nog niet met de heer Arslan gesproken of gekeken welke klachtelementen hij nog aan de orde wilde stellen naast zijn aangifte. De politie oordeelde volgens de ombudsman terecht dat zijn klacht over de medische zorg die hem werd onthouden terwijl hij daar om vroeg dus al na het eerste contact behandeld had kunnen worden. En dat de klachtbehandeling op dit punt anders had moeten zijn.

Dit geldt naar het oordeel van de ombudsman ook voor het klachtonderdeel over discriminatie en de uitspraak door politieagent B op het politiebureau. De politie oordeelde ten onrechte dat dit klachtonderdeel al onderwerp van onderzoek door het OM was. De politie had dit onderdeel van de klacht wel meteen kunnen behandelen. De politie heeft zich bij de behandeling van de klacht onvoldoende open en nieuwsgierig opgesteld, terwijl dat juist bij klachten over discriminatie zo belangrijk is.

Na een interventie door de ombudsman heeft de politie alsnog een oordeel gegeven over dit onderdeel van de klacht. Het was beter geweest als dat meteen was gebeurd.

Door de klacht van de heer Arslan over de zorg op het bureau en de uitspraak van agent B niet direct in behandeling te nemen, heeft de politie gehandeld in strijd met het vereiste van luisteren naar de burger en in strijd met de vuistregel "verken het probleem met de burger". Dit deel van de klacht is daarom gegrond.

Conclusie

De Nationale ombudsman vindt niet dat de politie en in het bijzonder politieagent B de heer Arslan discriminerend heeft bejegend. Daarmee vindt de ombudsman de klacht van de heer Arslan over discriminatie ongegrond.

De wijze waarop de politie de klacht van de heer Arslan heeft behandeld is niet in overeenstemming met het vereiste van 'luisteren naar de burger'. De politie handelde hiermee niet in overeenstemming met de uitgangspunten van het rapport 'Verkleurde beelden'. De klacht is gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen